

Pohjanmaan maakuntakaava 2050, ensimmäinen viranomaisneuvottelu

Aika: 2.6.2022 klo 13.00 - 15.30

Paikka: Teams-kokous

Kutsutut viranomaiset:

Ympäristöministeriö

Liikenne- ja viestintäministeriö

Puolustusministeriö

Maa- ja metsätalousministeriö

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Työ- ja elinkeinoministeriö

Sosiaali- ja terveysministeriö

Etelä-Pohjanmaan liitto

Keski-Pohjanmaan liitto

Satakuntaliitto

Väylävirasto

Liikenne- ja viestintävirasto, Traficom

Museovirasto / Pohjanmaan museo

Energiavirasto

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, Tukes

Puolustusvoimat, Puolustusvoimien logistiikkalaitoksen esikunta, 2. logistiikkarykmentti

Huoltovarmuuskeskus

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus

Pohjanmaan ELY-keskus

Varsinais-Suomen ELY-keskus

Pohjanmaan hyvinvointialue

Pohjanmaan pelastuslaitos

Metsähallitus

Suomen riistakeskus Rannikko-Pohjanmaa

Suomen metsäkeskus, eteläinen palvelualue

Saaristoasiain neuvottelukunta

Fingrid Oyj

Läsnä:

Mats Brandt, pj.
Maaret Stenström
Mari Pohjola
Annariikka Nikupetteri
Susanna Roslöf
Seppo Serola
Jani Koiranen
Maiju Kiviluoma
Juhani Hallasmaa
Jyrki Palomäki
Matti Rantala
Jarmo Salo
Ulf Stenbacka
Linus Östman
Ville Koskimäki
Stefan Pellas
Mika Penttilä
Riikka Asunmaa
Christine Bonn
Marika Häggblom
Gustav Nygård
Tero Voldi
Ann Holm, siht.

Pohjanmaan liitto
Ympäristöministeriö
Etelä-Pohjanmaan liitto
Etelä-Pohjanmaan liitto
Satakuntaliitto
Väylävirasto
Liikenne- ja viestintävirasto, Traficom
Puolustusvoimat, logistiikkalaitoksen esikunta, 2. logistiikkarykmentti
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjanmaan pelastuslaitos
Metsähallitus
Suomen riistakeskus Rannikko-Pohjanmaa
Fingrid Oyj
Pohjanmaan liitto
Pohjanmaan liitto
Pohjanmaan liitto
Pohjanmaan liitto
Pohjanmaan liitto
Pohjanmaan liitto

1. Kokouksen avaaminen

- Maakuntajohtaja Mats Brandt avasi kokouksen klo 13.03.
- Todettiin, että osallistujat näkyivät Teamsin osallistujalistassa.
- Puheenjohtajaksi valittiin Mats Brandt ja sihteeriksi Ann Holm.

2. Maakuntakaavoitus Pohjanmaalla

- Ann Holm kertoi lyhyesti Pohjanmaan lakisääteisestä suunnittelujärjestelmästä, Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 teemoista, lähtökohdista ja tavoitteista sekä kaavaprosessin vuorovaikutuksesta (katso liitteenä oleva esitys).

3. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma, OAS

- Ann Holm kertoi lyhyesti osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta, sen kuulemisesta ja saaduista lausunnoista ja mielipiteistä. Lausunnot ja mielipiteet eivät johtaneet muutoksiin OAS:ssa. Sekä OAS että yhteenveto lausunnoista ja mielipiteistä sekä vastineet niihin olivat kokouskutsun liitteinä.

4. Tehdyt ja suunnitellut selvitykset

- Riikka Asunmaa, Marika Häggblom, Christine Bonn ja Tero Voldi kertoivat tehdyistä, tekeillä olevista ja suunnitelluista selvityksistä liittyen energiatuotantoon, potentiaaliin tuulivoima-alueisiin, sähkönsiirtoon, maa-aineisten ottoon, liikenteeseen ja kulttuurimaisemiin.
- Selvityksistä voi lukea enemmän liitteinä olevasta esityksestä.

5. Viranomaisten puheenvuorot

- Ympäristöministeriö, Maaret Stenström
 - Ympäristöministeriö ei anna lausuntoja maakuntakaavojen osallistumis- ja arviointisuunnitelmista vaan tuo esille mielipiteensä viranomaisneuvotteluissa.
 - Ympäristöministeriö pitää OAS:ssa kuvattua vuorovaikutusta riittävänä.
 - Ympäristöministeriön mielestä selvitykset vaikuttavat perustelluilta ja niiden tarkkuustaso oikealta.
 - Miten nykyisessä Pohjanmaan maakuntakaavassa 2040 osoitetut tuulivoima-alueet tullaan käsittelemään tässä kaavaprosessissa?
 - Pohjanmaan liitto: Kaikki tuulivoima-alueet eli uudet potentiaaliset alueet ja Pohjanmaan maakuntakaavassa 2040 osoitetut alueet käsitellään kokonaisuudessaan ja samalla tavalla.
 - Tervajoen paljon tilaa vaativan erikoistavarakaupan suuryksikön tai myymäläkeskittymän merkintä ulottuu kahden kunnan ja nykyään myös kahden maakunnan alueelle. Miten alue käsitellään tässä kaavaprosessissa?
 - Pohjanmaan liitto: Tervajoen paljon tilaa vaativan erikoistavarakaupan suuryksikön tai myymäläkeskittymän mitoitus ja jako kuntien välillä ratkaistaan yhdessä Etelä-Pohjanmaan liiton, Vaasan kaupungin ja Isonkyrön kunnan kanssa. Resursseja uuteen koko maakuntaa kattavaan kaupan selvitykseen ei kuitenkaan ole.
- Etelä-Pohjanmaan liitto, Mari Pohjola
 - Etelä-Pohjanmaan liitto on myös käynnistänyt maakuntakaavan 2050 laadinnan, ja liitot ovat tehneet ja tekevät tiivistä yhteistyötä taustaselvitysten laadinnassa. Maakuntien suunnittelussa on useita yhteisiä teemoja, mm. energiahuolto ja erityisesti tuulivoima, kiviaineshuolto ja liikenne, joten ylimaakunnallista yhteistyötä tarvitaan.
 - Isonkyrön kunnan ja Vaasan kaupungin yhteisen paljon tilaa vaativan erikoistavarakaupan suuryksikön tai myymäläkeskittymän merkintä Tervajoelle tulee selkeyttää kaavaprosessien aikana, ja se vaatii yhteissuunnittelua.

- Satakuntaliitto, Susanna Roslöf
 - Satakuntaliiton näkökulmasta osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa on huomioitu naapurimaakuntien liitot riittävällä tavalla.
 - Satakuntaliitossa on myös käynnistynyt Satakunnan maakuntakaavan 2050 laatiminen. Satakuntaliitto pitää samaan aikaan käynnistyneitä maakuntakaavaprosesseja hyvänä mahdollisuutena sovittaa yhteen ylimaakunnallisia alueidenkäyttötarpeita ja tehdä ylimaakunnallista yhteistyötä.
- Väylävirasto, Seppo Serola
 - Väylävirasto ei ole antanut lausuntoa osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta.
 - Väylähankkeet ovat usein hyvin pitkäkestoisia, ja siksi niitä on hyvä käsitellä maakuntakaavaprosesseissa ja osoittaa maakuntakaavoissa, jotta niiden toteuttaminen olisi tulevaisuudessa mahdollista.
 - Liikennejärjestelmään liittyvät selvitykset ovat hyvin kattavat ja riittävät.
 - Merenkulun liikennöintitietojen tarkentaminen Väylävirastosta on tarpeen reittien talvikäytön osalta.
- Traficom, Jani Koiranen
 - Pohjanmaan maakunnan merialueelle sijoittuvalla merituulivoimalla voi olla hyvin merkittäviä vaikutuksia koko pohjoisen alueen merenkulun toimintaedellytyksiin. Talvimerenkulussa alueen koko liikenne ohjataan Suomen ja Ruotsin yhteistoiminnassa kulkemaan pitkin jääolosuhteiltaan helpompia reittejä alusten määrä-/lähtösatamasta riippumatta. Siksi on tärkeää huomioida myös sekä Suomen että Ruotsin talousvyöhykkeelle suunnitellut merituulivoimahankkeet.
 - Vaikka aikaperspektiivi talousvyöhykkeen tuulivoimahankkeille on pitkä, hankkeet on huomioitava, sillä vaikka vain osa hankkeista olisi toteutuskelpoisia, se ei vähennä näiden hankkeiden merkittäviä vaikutuksia merenkululle. Mikäli hankkeita ei ohjata kokonaisuus huomioiden, vaarana on, että merenkulun turvallisuus ja toimintaedellytykset heikkenevät.
 - Monet tuulivoimaselvityksen alueista sijoittuvat huomattavan suurten talousvyöhykkeelle suunniteltujen merituulivoima-alueiden välittömään läheisyyteen, mikä vaikeuttaa tai jopa estää sujuvan merenkulun alueella tai alueen satamiin. Riittävän väljät liikennöintikaistat tulee huomioida merialueella.
 - Alukset eivät voi kulkea tuulivoimaloiden seassa, eikä tuulivoimaloita tule rakentaa väylien ulkopäiden läheisyyteen tai väylien lähestymisalueille. Väylille tulee olla vapaa kulkuyhteys ulkomereltä.
 - Mikäli tuulivoima-alueita suunnitellaan/rakennetaan väylien edustoille, on mahdollista, että väylien lähestymisalueet ("väylien jatkeet") on haettava määrättäviksi virallisiksi väyliksi liikennöinnin turvaamiseksi.

- Alueen talvimerenkulun avustukset kasvavat merkittävästi tuulivoimapuistojen toteuduttua, sillä aluksia ei voi jättää odottamaan avustusta tuulivoimaloiden läheisyyteen.
- Merenkululla on oltava vapaata ja siihen soveltuva liikennöintikaistaa Suomen merialueilla, ei voida tukeutua siihen, että liikenne voidaan ohjata tarvittaessa Ruotsin kautta.
- Vaikka tuulivoimaselvityksessä on huomioitu yleispiirteisesti merenkulun liikennöintitietoja, on tärkeää huomioida, etteivät talvimerenkulun liikennöintireitit ole suoraviivaisia, vaan toteutuvat kulloisenkin jäätilanteen mukaan. Tämän takia riittävän leveät tuulivoimaloista vapaat liikennöintikaistat ovat maakuntakaavassa tärkeitä ympärivuotisen merenkulun liikennöinnin varmistamiseksi. Talvimerenkulun käyttämiä reittejä ja muita asiaan liittyviä asioita tulee tiedustella tarkemmin Väylävirastolta, jotta kokonaistilanne eri vuodenaikoiheen sekä erilaisine vuosineen huomioidaan.
- Alueen satamien tulisi olla osallisia kaavaprosessissa, sillä merituulivoimaloilla on vaikutuksia satamien saavutettavuuteen sekä niiden liiketoimintaan.
- Merituulivoimapuistot voivat kasvattaa merenkulun päästöjä. Mikäli laajat tuulivoima-alueet muuttavat alusten reittejä, reittimuutoksilla voi olla vaikutusta mm. meriliikenteen aikatauluihin, alusten polttoaineen kulutukseen ja sitä kautta päästöjen kasvuun sekä satamien heikentyneeseen saavutettavuuteen. Myös talvimerenkulussa tuulivoima-alueet voivat kasvattaa polttoaineen kulutusta, mikäli jäätä on murrettava ei-optimaalisilta alueilta ja alukset joutuvat kulkemaan pitkiä matkoja murretuissa ränneissä.
- Olisi erityisen tärkeää järjestää Pohjanmaan liiton, Traficom ja Väyläviraston yhteinen tapaaminen mahdollisimman nopealla aikataululla jo ennen kaavoituksen luonnosvaihetta.
- Puolustusvoimat, Maiju Kiviluoma
 - Vaikka Puolustusvoimilla ei ole Pohjanmaalla esimerkiksi suuria harjoitusalueita, monella Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 teemoilla (esim. tuulivoima-alueet sekä tie- ja rautatieverkko) voi olla vaikutusta puolustusvoimien toimintaan.
 - Pohjanmaan liitto: Koskien Kruunupyyn kahta potentiaalista tuulivoima-alueita olisi hyvä järjestää kokous puolustusvoimien, Pohjanmaan liiton, Kruunupyyn kunnan ja toimijoiden kesken.
 - Pohjanmaan liitto: Olisi hyvä, jos puolustusvoimat voisi kertoa rautateitä, tielinjauksia ja satamia koskevista tulevaisuuden tarpeista.
- Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Jyrki Palomäki, Matti Rantala, Jussi Hallasmaa ja Jarmo Salo
 - Maakuntaliittojen yhteistyö maakuntakaavojen laadinnassa tuo synergiahyötyjä.
 - Hyvä, että Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 tavoitteena on olla kestävä kehityksen kärki-alue.
 - Osallistumis- ja arviointisuunnitelma täyttää sille asetetut vaatimukset.

- Luopuminen vaihemaakuntakaavojen laadinnasta ja siirtyminen rullaavaan kokonaismaakuntakaavoitukseen on perusteltu. Haasteena on selvitystarpeiden arviointi. Vaikutusten arviointi pitää tehdä koko maakuntakaavasta kokonaisuutena.
- Julkisten palveluiden tuottaminen ja sijoittaminen olisi myös tärkeä teema ja on hyvä, että hyvinvointialue osallistuu kaavaprosessiin.
- Huoltovarmuus on tärkeä teema ja tulisi huomioida maakuntakaavoituksessa.
- Vasta luonnosvaiheessa selviää, minkälaisia selvitystarpeita vielä tulee (ekologiset yhteydet, refugiot ja lajisto).
- Tervajoen paljon tilaa vaativan erikoistavarakaupan suuryksikön tai myymäläkeskittymän merkinnän muuttumisen vaikutukset pitää arvioida.
- Kulttuuriympäristö kokonaisuutena on yksi tarkasteltava teema.
- Pohjanmaan liitto: Miten maakuntakaavassa voidaan huomioida tai ottaa kantaa julkisen palvelun tuottamiseen ja sijoittamiseen?
- Pohjanmaan liitto: Vaaditut selvitykset pitää olla tiedossa hyvissä ajoin.
- Pohjanmaan liitto: Jos Tervajoen mitoitus kokonaisuudessaan pysyy samana, vaikutuksetkin pysyvät samoina.
- Pohjanmaan hyvinvointialue, Ulf Stenman
 - Pohjanmaan hyvinvointialue ei antanut lausuntoa osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta.
 - Pohjanmaan hyvinvointialueella ei tässä vaiheessa ole kommentoitavaa.
- Pohjanmaan pelastuslaitos, Linus Östman
 - Turvallisuus on huomioitava maakuntakaavassa.
- Metsähallitus, Ville Koskimäki
 - Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta päätellen suunnitteluprosessi on hyvin osallistava ja vuorovaikutteinen ja vaikutukset arvioidaan kattavasti. Metsähallitus pitää tuulivoimaselvitystä erinomaisena
 - Metsähallitus on saanut tehtäväkseen huutokaupata valtion merialueita tuulivoimayhtiöille. Huutokaupattavia alueita valittaessa yksi merkittävä kriteeri on maakuntakaavamerkintä, joten Metsähallitus toivoo mahdollistavaa maakuntakaavaa tuulivoima-alueiden osalta. Hankkeiden tarkemmat rajaukset ja vaikutusten arvioinnit voidaan laatia yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä.
 - Tässä vaiheessa ei kannata karsia tuulivoimaselvityksessä osoitettuja potentiaalisia merituulivoima-alueita talousvyöhykkeelle sijoittuvien merituulivoimahankkeiden ja mahdollisten yhteisvaikutusten vuoksi, koska kaikki merituulivoimahankkeet eivät kuitenkaan toteudu.
 - On myös oletettavaa, että aluevesialueelle sijoittuvat hankkeet toteutuvat aikaisemmin mm. lainsäädännöllisistä ja taloudellisista syistä.
 - Tuulivoimahankkeiden tulisi tehdä yhteistyötä sähkönsiirron osalta ympäristövaikutusten minimoimiseksi. Metsähallitus osallistuu mielellään maakuntaliiton sähkönsiirtoa koskevaan selvitykseen jakamalla tietoa käynnissä olevien hankkeiden sähkönsiirtosuunnitelmista.

- Metsähallituksen suunnitteleman Korsnäsän merituulivoimahankkeen tulee toteutuakseen olla osoitettuna maakuntakaavassa. Hanketta suunnitellaan merialuesuunnitelman mukaisen tuulivoima-alueen länsiosaan ympäristövaikutusten minimoimiseksi.
- Suomen riistakeskus Rannikko-Pohjanmaa, Stefan Pellas
 - Suomen riistakeskus Rannikko-Pohjanmaa ei antanut lausuntoa osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta.
 - Tehdyt ja suunnitellut selvitykset ovat oikeanlaiset ja ne on hyvin tehty.
 - Riistalajit ovat vakaita, ja ne on otettava huomioon yhdyskuntasuunnittelussa.
 - Kaikki Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 teemat vaikuttavat riistalajeihin.
 - Riistakeskus suhtautuu myönteisemmin merellä kuin maalla oleviin tuulivoima-alueisiin.
 - Jo rakennettujen tuulivoima-alueiden seurauksia tulisi seurata.
- Fingrid, Mika Penttilä
 - Fingridin mielestä osallistumis- ja arviointisuunnitelma on hyvä.
 - Fingrid on keskeisessä asemassa, kun Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 yhtenä teemana on energiahuolto.
 - Fingrid haluaa olla osallisena tekeillä olevassa sähkönsiirtoselvityksessä.
 - Yhteistyö yli maakuntarajojen on hyvä lähtökohta energiahuoltoon ja sähkönsiirtoa suunniteltaessa.
 - Fingridin verkkovision tavoitteena on luoda näkemys kantaverkon päävoimasiirtoverkoston kehittämistarpeista ja ratkaisusta pitkällä aikavälillä.
 - Fingridin kantaverkon kehittämissuunnitelmassa esitetään kantaverkon kehitystarpeet ja suunnitellut investoinnit seuraavaksi kymmenvuotiskaudeksi.

6. Rullaava maakuntakaavoitus

- Ann Holm kertoi, että Pohjanmaan liiton maakuntahallitus on päättänyt siirtyä ns. rullaavaan maakuntakaavoitukseen ja Pohjanmaan liitto näkee siinä seuraavat edut:
 - Maakuntastrategia on maakuntakaavan tärkein lähtökohta. Neljän vuoden sykleissä rullaava kaavoitusprosessi mahdollistaa sen, että maakuntakaava voi toteuttaa maakuntastrategiaa hyvin nopeasti.
 - Maakuntakaava pidetään jatkuvasti ajan tasalla ja päivitetään vain siltä osin kuin maakuntastrategia tai muut ulkoiset tekijät sitä vaativat sekä siltä osin kuin maakuntakaava on vanhentunut tai toteutunut.
 - Maakunta huomioidaan kokonaisuutena, kun kaikki teemat käsitellään samanaikaisesti.
 - Kun on vaan yksi maakuntakaava, sitä on helpompaa ymmärtää ja toteuttaa.
- Maaret Stenström ympäristöministeriöstä kommentoi seuraavasti:
 - Maankäyttö- ja rakennuslaki ei tunne käsitettä rullaava maakuntakaava. Siinä mainitaan ainoastaan maakuntakaava, joka voidaan laatia myös vaiheittain tai osa-alueittain.
 -

- Rullaavan maakuntakaavan ajatus dynaamisesta kaavasta on hyvä ja kannatettava. Pitää kuitenkin muistaa, että alueita ei voi suoraan siirtää kaavasta toiseen. Aina pitää arvioida, onko teema tai alue ajan tasalla vai vaatiiko päivitystä. Kaikista laadittavaan kaavaan sisällytettävistä teemoista ja merkinnöistä pitää voida antaa lausuntoja ja muistutuksia sekä hakea muutosta.
- Maakuntakaavaa laadittaessa pitää olla selvillä, mitkä alueet edellisessä maakuntakaavassa kumotaan. Jos maakuntakaavaa ei kokonaisuudessaan kumota, kyseessä on aina vaihekaava.
- Ympäristöministeriössä on käynnistymässä hanke ”Tulevaisuuden maakuntakaava”. Siinä on mahdollista pohtia mm. juuri rullaavaa maakuntakaavoitusta.

7. Jatkotyöskentely

- Muistio lähetetään kommentoitavaksi viikon sisällä. Kommentointiaika on viikko.
- Maakuntakaavaluonnos nähtävillä vuoden 2023 alussa.
- Maakuntakaavaehdotus nähtävillä vuoden 2024 alussa.
- Hyväksytty Pohjanmaan maakuntakaava 2050 vuoden 2024 lopussa.

8. Muut asiat

- Ei muita asioita.

9. Kokouksen päättäminen

- Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.20.

Muistiin merkitsi Ann Holm